

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๘/๒๕๕๘

วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนของนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชนในฐานะผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ถูกร้อง) มีคำสั่งรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน แทนการรับและการตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคราษฎรในรายการชื่อ จากเดิมชื่อ “พรรคราษฎร” เป็นชื่อ “พรรคมหาชน” เพื่อลบล้างแก้ไขการโต้แย้งสิทธิมหาชน กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองในชื่อ “พรรคมหาชน” ตามคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายมหาชนและไม่ชอบด้วยหลักรัฐศาสตร์ว่าด้วยอุดมการณ์แห่งพรรคการเมืองในระบบการเมืองสมัยใหม่ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบพอสรุปได้ว่า

๑.๑ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๗ ผู้ร้องในฐานะชาวไทย ได้ใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองภาคประชาชนโดยมีหลักการและวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามหลักการแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามหลักรัฐธรรมนูญถือได้ว่าเป็นการก่อกำเนิดพรรคการเมืองตามธรรมชาติภายนอกรัฐสภา ผู้ร้องและคณะซึ่งได้รวมกันดังกล่าว ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนาม “พรรคมหาชน” ซึ่งประกอบด้วยหน่วยองค์กรย่อย คือ สภาประชาชน สนามหลวงและสภาราษฎรตลอดมาจนกระทั่งเป็นที่รับทราบในสังคมการเมืองของประเทศไทยอย่างแพร่หลาย

LIART

๑.๒ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงในการแสดงสิทธิการใช้และสงวนไว้ซึ่งคำขอจดทะเบียนพรรคการเมือง ชื่อ “พรรคมหาชน” ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยตำแหน่ง

๑.๓ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องพร้อมด้วยคณะผู้ก่อตั้งพรรคมหาชนได้เดินทางไปยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่เจ้าหน้าที่ไม่รับไว้โดยแจ้งว่า เอกสารไม่ครบถ้วนพร้อมทั้งแนะนำให้ผู้ร้องและคณะไปทำการแก้ไขแล้วนำมาขึ้นใหม่

๑.๔ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ โดยมีหลักฐานเป็นสำเนาใบตอบรับของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในวันเดียวกันนั้น ได้มีนายปาน พิงสุจริต รองเลขาธิการของพรรคการเมืองซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วในชื่อ “พรรคราษฎร” ได้มายื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคราษฎรในรายการ “ชื่อพรรค” โดยเปลี่ยนแปลงชื่อเป็น “พรรคมหาชน” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

๑.๕ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ได้มีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ สต (ทบพ) ๐๔๐๑/๗๐๑๖ ลงวันที่เดียวกัน แจ้งแก่ผู้ร้อง ให้ผู้ร้องจัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” จำนวน ๑๐ รายการไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง ภายใน ๗ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ โดยหนังสือดังกล่าวได้แจ้งแก่ผู้ร้องด้วยว่า “นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ตามนัยมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว” และภายหลังจากผู้ร้องได้รับหนังสือแจ้งให้จัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องได้ดำเนินการแก้ไขหลักฐานจนครบถ้วนเรียบร้อยและจัดส่งทันตามกำหนดระยะเวลา ๗ วัน ตามหนังสือนำส่งฉบับลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗

๑.๖ ต่อมานายทะเบียนพรการเมืองได้มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรการเมืองซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ โดยให้เหตุผลว่า “นายทะเบียนพรการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขพรการเมืองจากพรการเมืองเป็นชื่อพรการเมืองอื่น ทำให้ชื่อพรการเมืองซ้ำกับชื่อพรการเมืองที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรการเมือง ซึ่งนายทะเบียนพรการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ (๕) กำหนดว่า ชื่อพรการเมืองและภาพเครื่องหมายพรการเมืองไม่ซ้ำ หรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรการเมืองที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรการเมืองไว้ก่อนแล้ว จึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรการเมืองตามมาตรา ๑๕ วรรคสามของกฎหมายเดียวกัน” ทั้งนี้ ตามสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๘๐๖๔ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗

๑.๗ ผู้ร้องได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับการจดทะเบียนการจดทะเบียนพรการเมืองจากนายทะเบียนพรการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ และเห็นว่า คำสั่งนายทะเบียนพรการเมืองที่ไม่รับการจดทะเบียนการจดทะเบียนการจดทะเบียน “พรการเมือง” ซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ นั้น เป็นการเลือกปฏิบัติให้อภิสิทธิ์แก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ก่อให้เกิดผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องและคณะในการรวมกันเป็นพรการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ เป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๗ ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๓๓ กล่าวคือ

๑) การที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอจัดตั้งพรการเมืองโดยได้ปฏิบัติครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ แล้ว นายทะเบียนพรการเมืองก็ต้องจดทะเบียนในทะเบียนพรการเมืองและประกาศในราชกิจจานุเบกษา การที่นายทะเบียนพรการเมืองอ้างว่า ชื่อพรการเมืองซึ่งผู้ร้องยื่นคำขอจัดตั้งไปซ้ำกับชื่อพรการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรการเมือง และนายทะเบียนแจ้งให้ผู้ร้องแก้ไขชื่อจาก

พรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่นแล้ว แต่ผู้ร้องมิได้แก้ไขแต่อย่างใดนั้นเป็นข้ออ้างที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล เนื่องจากไม่ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้ผู้ร้องแก้ไขรายการชื่อพรรคแต่อย่างใด

๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่มีเจตนารมณ์ให้พรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคและไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งหรือตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมืองในรายการชื่อพรรคการเมืองแต่อย่างใด ทั้งนี้ด้วยเหตุผล ๓ ประการ กล่าวคือ

(๑) ตามหลักรัฐศาสตร์ พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาเป็นเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันขึ้น เนื่องมาจากความคิดเห็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแนวทางกว้าง ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งแสดงออกโดยการกำหนดนโยบาย เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่ให้มากที่สุด โดยมุ่งหมายในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่ออำนวยการปกครองตามนโยบายที่กำหนดไว้ ส่วนการเปลี่ยนชื่อนิติบุคคลนั้นเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน หากเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายมหาชนไม่ การเปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการ ฉะนั้นการยินยอมให้มีการเปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองก็มีผลเท่ากับยินยอมให้พรรคการเมืองสามารถเปลี่ยนอุดมการณ์ได้ มิใช่เป็นเพียงเปลี่ยนแปลงนโยบาย ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนชื่อพรรคประชาธิปัตย์ เป็นชื่อพรรคคอมมิวนิสต์ย่อมมีผลเป็นการเปลี่ยนอุดมการณ์อย่างเห็นได้ชัด หากยินยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองได้แล้วก็จะทำให้ระบบพรรคการเมืองขาดความเข้มแข็งในทางอุดมการณ์ นอกจากนี้แล้ว ค่าที่ข้อบังคับพรรคการเมืองมีผลเท่ากับเป็นธรรมนูญการบริหารพรรคการเมือง การเปลี่ยนข้อบังคับของพรรคการเมืองก็เปรียบเสมือนเช่นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในรายการชื่อเป็นประมวลกฎหมายแพ่ง เป็นต้น

โดยหลักการสำคัญในการจัดตั้งพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น จำต้องคำนึงถึงความเป็นจริงตามธรรมชาติ รัฐธรรมนูญ นิติธรรม และธรรมาภิบาลประกอบกัน เพราะพรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองของมนุษย์ที่จำต้องมีอุดมการณ์ หลักการ นโยบาย วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่วนรวมร่วมกัน มีวัฒนธรรมขององค์กร มีระเบียบวินัยที่ดี มีอารยธรรมในการประพฤติปฏิบัติที่สามารถสร้าง

ความเชื่อถือศรัทธากับประชาชนได้ เพราะประชาชนในระบบประชาธิปไตยคือผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจทางการเมือง และสถาบันทางการเมืองทุกสถาบันเป็นองค์ประกอบสำคัญ สถาบันพระมหากษัตริย์ถือเป็นสถาบันสูงสุดเป็นสถาบันประมุขของประเทศชาติราชอาณาจักร พรรคการเมืองต้องมีจริยธรรม พร้อมประสานเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ นโยบาย วัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ของประชาชน ให้ผสมผสานกลมกลืนกัน พรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องมีลักษณะเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความยืดหยุ่นตามธรรมชาติสูงรวมถึงความมั่นคงยั่งยืนในลักษณะสถาบันอันเป็นตัวแทนสะท้อนเจตนารมณ์และนโยบายรากฐานของประชาชน มิใช่บริษัทหรือบุคคลซึ่งแปรเปลี่ยนชื่อเสียงเรียงนามได้ตามอำเภอใจ การก่อเกิดพรรคการเมืองในมิติทางนิติศาสตร์นั้นจำเป็นต้องมีการก่อเกิดพรรคการเมืองขึ้นตามความเป็นจริงทางธรรมชาติของสังคมการเมืองเสียก่อน หลังจากนั้นจึงนำพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาตินั้นไปจัดแจ้งตามกระบวนการเพื่อให้พรรคการเมืองนั้นดำรงอยู่ในฐานะที่มีมิติทางนิติศาสตร์รับรอง เช่นการมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เป็นต้น

(๒) การแปลความและค้นหาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เกี่ยวด้วยอำนาจตอบรับการเปลี่ยนแปลงของนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องพิเคราะห์ถึงถ้อยคำในตัวบทมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๓๓ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองที่ได้จัดแจ้งไว้แล้ว กฎหมายให้อำนาจนายทะเบียนรับและตอบรับการเปลี่ยนแปลงเพียง ๔ ประการเท่านั้น คือ

- ก) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง
  - ข) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมือง
  - ค) การเปลี่ยนแปลงรายการซึ่งปรากฏในคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง
- ตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๑) - (๕) จำนวน ๕ รายการ เช่น (๑) ชื่อพรรคการเมืองซึ่งกฎหมายให้อำนาจเปลี่ยนแปลงเฉพาะ (๕) เท่านั้น คือ รายการชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อคณะกรรมการบริหารพรรค หากให้อำนาจเปลี่ยนแปลงรายการใน (๑) ชื่อพรรคการเมือง แต่อย่างใดไม่ ดังนี้ หากกฎหมายมีความมุ่งหมายให้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองได้แล้ว มาตรา ๓๓ ก็จำเป็นต้องบัญญัติถ้อยคำให้มีผลรอบไปถึงอำนาจการรับและตอบรับการเปลี่ยนแปลงในมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๑)

ชื่อพรรคการเมือง ผนวกเข้าไปด้วย ไม่เช่นนั้นก็จะต้องเพิ่มถ้อยคำในตัวบทมาตรา ๓๓ วรรคแรก ว่า “หรือการเปลี่ยนแปลงอื่นใดของพรรคการเมือง”

ง) รายละเอียดเกี่ยวกับสาขาพรรคการเมือง ที่แจ้งไว้ในแบบที่นายทะเบียน กำหนดตามมาตรา ๓๐

(๓) นอกจากนี้เมื่อพิเคราะห์ถ้อยคำในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) ที่ว่า “...ชื่อของพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียน ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว...” จะเห็นได้ว่าถ้อยคำในตัวบทมิได้บัญญัติว่า “หรือพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อ หรือเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมือง ในรายการชื่อ...” แต่อย่างไร

ดังนี้ เมื่อพิเคราะห์ถ้อยคำในตัวบทมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๓๓ แล้วสามารถสรุปได้ ๒ ประการ คือ

ก) นายทะเบียนไม่มีอำนาจรับหรือตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองหรือข้อบังคับในรายการชื่อพรรคการเมืองแต่อย่างใด

ข) คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๓ จะสมบูรณ์ครบถ้วนเพียงพอที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔ หรือไม่นั้น ไม่ต้องพิเคราะห์ถึงว่า ชื่อพรรคการเมืองที่ขอจัดตั้งพ้องกับพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองหรือข้อบังคับในรายการชื่อพรรคการเมือง แต่อย่างไร

๓) เมื่อกฎหมายมิได้ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองรับและตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคในรายการชื่อ เช่นนี้แล้ว จักต้องยึดหลักกฎหมายมหาชนที่ว่า “สิ่งที่กฎหมายมิได้ให้อำนาจไว้จะกระทำมิได้” ซึ่งหลักการนี้ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ แล้ว คำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคมหาชนตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอไว้ โดยถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๔) มีประเด็นปัญหาสำคัญที่ขอศาลรัฐธรรมนูญได้โปรดพิจารณาวินิจฉัยเพื่อเป็นบรรทัดฐานอันจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนสืบไป ดังต่อไปนี้

(๑) “นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจรับและตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับในรายการชื่อของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่”

(๒) “กรณีพรรคการเมืองยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมืองในรายการชื่อต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งชื่อที่ขอเปลี่ยนแปลงนั้นฟ้องหรือคล้ายคลึงกับชื่อของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองในวันเดียวกัน ผู้ใดมีสิทธิในชื่อพรรคการเมืองนั้นดีกว่ากัน”

(๓) “การขอเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมือง เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขัดต่อหลักกฎหมายมหาชน ขัดต่อหลักรัฐศาสตร์ว่าด้วยอุดมการณ์แห่งพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาสมัยใหม่ หรือไม่”

(๔) “การแจ้งขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมืองเฉพาะแต่ในรายการชื่อต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ขัดต่อเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญและหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือไม่”

๑.๘ การที่ผู้ร้องใช้สิทธิโดยยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวในวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ จึงเป็นการใช้สิทธิภายในสามสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ โดยสมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว

๑.๙ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยอาศัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๓๓ ดังนี้

๑) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนการตอบรับการเปลี่ยนแปลงหรือจัดแจ้งการจัดตั้งและการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองและหรือการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนให้กับคณะบุคคลซึ่งแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองในรายการชื่อจากเดิมชื่อพรรคราษฎร์เป็นพรรคมหาชน

๒) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นรับการรับจดทะเบียนและจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ ให้ปรากฏในทะเบียนพรรคการเมืองและประกาศการจัดตั้ง “พรรคมหาชน” ในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ โดยให้ผลเป็นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗

๓) นอกจากขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ร้องยังมีประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ดังนี้

(๑) มีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนว่าการประชุมใหญ่ของพรรคราษฎรเพื่อเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนและกระบวนการขอเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนมีข้อเท็จจริงประการใด ถูกต้องตามข้อบังคับของพรรคราษฎรหรือไม่ คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องมีเจตนาถกกันถกกันแก่งัดคณะผู้จัดตั้งพรรคมหาชนผู้มีเจตนาสุจริตทางการเมืองเพื่อส่วนรวมหรือไม่ เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อความยุติธรรม

(๒) มีคำสั่งอนุญาตให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ร้อง ในฐานะผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน และคณะ เข้าร่วมชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วย

๒. มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน.....”

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ (๓) มีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

.....๗๓๗.....

LIRT

ถ้าผู้จัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า “ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียน ตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง จากนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ ได้บัญญัติให้สิทธิผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่ยื่นขอจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๕ (กล่าวคือ เป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔ (๓) แล้วเห็นว่าข้อบังคับพรรคมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๓ หรือเห็นว่ามีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง) มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดได้ภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ในวันเดียวกันกับวันที่พรรคราษฎร ยื่นขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับเพื่อเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชนเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ แล้วมีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ส่วนการขอจัดตั้งพรรคมหาชนโดยผู้ร้องนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ แจ้งให้ผู้ร้องจัดตั้งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ๑๐ รายการ โดยแจ้งไปด้วยว่า นายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการ ชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนแล้ว แต่ผู้ร้องไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองที่ขอจัดตั้งจาก

พรรคมหาชนให้เป็นชื่ออื่น ทำให้ซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียน จึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ซึ่งปรากฏตามหนังสือแจ้งคำสั่งลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งผู้ร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เพื่อขอให้วินิจฉัยชี้ขาดสั่งให้นายทะเบียน พรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน กรณีจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๑๕ ที่ให้อำนาจผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้ง พรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง และผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน กำหนดเวลา ๓๐ วันตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ชี้ขาดได้

๓. ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ พร้อมเอกสารประกอบ สรุปลงได้ว่า

๓.๑ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา พรรคราชฎร ได้ยื่นหนังสือ แจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจาก “พรรคราชฎร” เป็น “พรรคมหาชน” เปลี่ยนแปลง นโยบายพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๑๖ คน โดยมีนายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นหัวหน้าพรรค และนายจเด็จ อินสว่าง เป็นเลขาธิการพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคราชฎร ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓

ส่วนนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน ได้ยื่นแบบ คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารประกอบเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณารับจดทะเบียน การจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา

๓.๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ตรวจสอบเอกสารการแจ้งการเปลี่ยนแปลงของพรรคราษฎรดังกล่าวปรากฏว่าครบถ้วนถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคราษฎรมีภูมิลำเนาอยู่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒) ตรวจสอบเอกสารประกอบการขอจัดตั้งพรรคมหาชน ปรากฏว่า

(๑) ขาดรายงานการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง

(๒) ขาดบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง

(๓) ขาดแผนที่แสดงที่ตั้งของสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) นโยบายพรรคการเมืองไม่ชัดเจนตามที่กฎหมายกำหนด

(๕) ขี้อับคับพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดในที่ประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง

ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีรายการไม่ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑

(๖) บัญชีลงลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๑) ไม่มีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมตั้งพรรคการเมือง จำนวน ๓๐ คน

(๗) ไม่มีบันทึกประวัติผู้จัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๒) จำนวน ๔ คน

(๘) บัญชีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๓) ไม่มีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จำนวน ๑๑ คน

(๙) บันทึกประวัติผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๔) ไม่มีรายชื่อกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑ คน และบันทึกตำแหน่งกรรมการไม่ถูกต้อง จำนวน ๓ คน

๓.๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน และการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์กมลเพชร เนื่องจากยื่นขอใช้ชื่อพรรคซ้ำกัน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการ

พรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ที่มีนายบรรณิณี เศรษฐบุตร เป็นประธาน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้เห็นชอบ โดยคณะกรรมการดังกล่าวได้มีการประชุมและพิจารณาเรื่องนี้เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ และได้มีมติว่าการขอเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน และเปลี่ยนแปลงภาพเครื่องหมายพรรคเป็นการเปลี่ยนแปลงในรายการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค จึงเป็นการแจ้งการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๖ จึงพิจารณาว่าเมื่อพรรคราษฎรดำเนินการตามขั้นตอนของข้อบังคับพรรคเกี่ยวกับการจัดประชุมใหญ่ถูกต้อง ลักษณะของข้อบังคับพรรค นโยบายพรรคหรือการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๒ เอกสารครบถ้วนสมบูรณ์ ก็ควรพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ได้ ซึ่งแม้หากพบว่าการประชุมใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อบังคับพรรค ก็สามารถดำเนินการยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ ของกฎหมายฉบับเดียวกัน

ส่วนกรณีการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง เนื่องจากมีข้อบกพร่องหลายประการ ได้แก่ การไม่กำหนดข้อบังคับพรรคในที่ประชุมจัดตั้งพรรคตามมาตรา ๘ นโยบายพรรคอาจไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๐ เอกสารมีรายการไม่ครบถ้วนคือข้อบังคับพรรคมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ เอกสารไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ (๓) จึงเสนอนายทะเบียนแจ้งให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง ดำเนินการแก้ไขภายใน ๗ วัน ตามนัยมาตรา ๑๕ และหากนายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนก็ให้แจ้งไปยังนายประพันธ์ศักดิ์ ฯ และคณะทราบ เพื่อพิจารณาเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นด้วย

๓.๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า การประชุมใหญ่ของพรรคราษฎรเป็นไปตามข้อบังคับพรรคราษฎร จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชน การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค และการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลง

ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ และได้แจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

๓.๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารที่ยังไม่ครบถ้วนถูกต้องตามรายการที่กล่าวมาข้างต้น พร้อมทั้งแจ้งว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจากพรรคราชฎเป็นพรรคมหาชนตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง ต่อมานายประพันธ์ศักดิ์ ฯ ได้จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารให้ถูกต้องแล้ว เว้นแต่ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น

๓.๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่นทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราชฎซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) กำหนดว่า ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำ หรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว จึงสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกัน

๓.๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า การตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคราชฎ เป็นพรรคมหาชน เป็นการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ เพราะชื่อพรรคเป็นรายการหนึ่งของข้อบังคับพรรค จึงเป็นการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด

๓.๘ การประชุมใหญ่ของพรรคราษฎรเป็นไปตามข้อบังคับพรรคราษฎร กล่าวคือ มีองค์ประชุมครบถ้วน การเชิญประชุมและการเรียกประชุมถูกต้อง การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค นโยบายพรรค และกรรมการบริหารพรรค ได้กระทำในที่ประชุมใหญ่

๓.๙ การสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้พิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ โดยนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมือง ให้ความเห็นก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง

๓.๑๐ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ยกคำร้องของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗

๔. ผู้ร้องยื่นคำแถลง ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ พร้อมเอกสารประกอบมาเพื่อ ขอปิดคดี สรุปสาระสำคัญได้ว่า

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและความชอบด้วยกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เกี่ยวกับเนื้อหาคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนตามคำขอจัดตั้งของผู้ร้อง แต่กลับมีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎร เป็นพรรคมหาชนแทน ซึ่งการสืบค้นความหมายอันเป็นเจตนารมณ์ที่แท้จริงของบทกฎหมายดังกล่าว ต้องใช้หลักนิติวิธีทางกฎหมายมหาชน ประกอบกับนิติปรัชญา นิติสังคมวิทยา จริยธรรม ประวัติศาสตร์ และหลักรัฐศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการก่ออรรถประโยชน์สูงสุดแก่การปฏิรูปการเมืองตามเจตนารมณ์ พื้นฐานของการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นความคาดหวัง ในปัจจุบันและอนาคตตลอดจนสร้างบรรทัดฐานและพัฒนาการทางกฎหมายมหาชน เพื่อให้ได้สัดส่วน คุณภาพระหว่างประโยชน์สาธารณะกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลหรือเอกชนทั้งในกรณีเฉพาะ และในกรณีทั่วไป

ตามหลักนิติรัฐนั้น นิติวิธีหลักในกฎหมายมหาชนที่จักต้องนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการ วินิจฉัยปัญหาในเรื่องนี้ ได้แก่ นิติวิธีเชิงปฏิเสธ ซึ่งหมายถึงการห้ามนำหลักกฎหมายเอกชนมาใช้บังคับ โดยตรงกับปัญหาในกฎหมายมหาชน ทั้งนี้เพราะลักษณะรากฐานทางปรัชญาของกฎหมายเอกชน มีความแตกต่างจากกฎหมายมหาชนอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือกฎหมายเอกชนขึ้นอยู่กับหลักความเสมอภาค ของเอกชนแต่ละคน และอยู่บนหลักเสรีภาพในความสมัครใจเข้าสู่กติกาสัมพันธ์กัน หลักปรัชญา กฎหมายเอกชนจึงมีอยู่ว่า “สิ่งใดที่กฎหมายไม่ได้ห้ามไว้ ย่อมทำได้” แต่กฎหมายมหาชนเป็นกฎหมาย

ที่ให้อำนาจรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไปพร้อม ๆ กับการจำกัดอำนาจนั้นไปในตัว โดยเฉพาะเมื่อการใช้ อำนาจนั้นไปกระทบเสรีภาพของปัจเจกชน ดังนั้น หลักปรัชญากฎหมายมหาชนตามหลักนิติรัฐ จึงมีอยู่ว่า “เมื่อไม่มีกฎหมายให้อำนาจ (รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ) ไว้อย่างชัดเจนแล้ว จะกระทำมิได้ (โดยเฉพาะเมื่อกระทบถึงสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน)”

เมื่อใดก็ตามที่มีการใช้หลักกฎหมายเอกชนมาปรับแก้การวินิจฉัยปัญหาคดีมหาชนเมื่อนั้น ก็จักเกิดภาวะที่เรียกว่า “การตีความกฎหมายที่ก่อให้เกิดผลประหลาด” กล่าวคือ การตีความบทกฎหมาย จะเกิดความขัดแย้ง ลักลั่น ไม่ราบรื่น และไม่สามารถให้ผลในทางปฏิบัติได้ จนกระทั่งปรมาจารย์ ทางนิติศาสตร์ของไทยท่านหนึ่งได้เปรียบเทียบไว้อย่างน่ารับฟังว่า “เสมือนการใช้ให้แพทย์แผนโบราณ ไปทำหน้าที่ผ่าตัดหัวใจ”

ปัญหาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เกี่ยวกับ เนื้อหาคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีนี้ เกิดขึ้นมาจากการนำเอาหลักกฎหมายแพ่งว่าด้วย หุ้นส่วนบริษัท เกี่ยวด้วยการเปลี่ยนแปลงชื่อนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๔๕ มาตรา ๑๑๔๖ และมาตรา ๑๑๔๗ มาปรับใช้กับการเปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลตาม กฎหมายมหาชน โดยที่หลักกฎหมายแพ่งอยู่ภายใต้ปรัชญาว่า “สิ่งใดไม่มีกฎหมายห้าม ย่อมกระทำได้” ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงชื่อนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งดังกล่าวจึงสามารถแปลความได้ว่า “การเปลี่ยนชื่อ บริษัทเป็นรายการหนึ่งในข้อบังคับหรือหนังสือบริคณห์สนธิ” ซึ่งตามหลักนิติวิธีเชิงปฏิเสศ ห้ามมิให้ นำหลักกฎหมายแพ่งมาปรับใช้กับการเปลี่ยนชื่อพรรคการเมือง ทั้งนี้เพราะบริษัทย่อมผูกมัดอยู่ด้วย ผลกำไร การโฆษณา การตลาด และชั้นเชิงทางธุรกิจ โดยไม่ต้องผูกมัดอยู่กับอุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง และการปฏิรูปการเมืองดังเช่นพรรคการเมือง แต่อย่างใด

หากพิเคราะห์ปัญหาในมิติทางประวัติศาสตร์กฎหมายจะพบว่า แนวความคิดในการปฏิรูปการเมือง กล่าวโดยเฉพาะพรรคการเมืองในฐานะเป็นสถาบันการเมืองตามร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีความเห็นพ้องถูกต้อง ตรงกันว่า ในการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อปฏิรูประบบพรรคการเมืองนั้น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส มีวิวัฒนาการทางการเมืองของตนเองเป็นเวลานาน จนกระทั่งประชาชนมีจิตสำนึก ทางการเมืองเป็นอย่างสูงแล้วจึงไม่ควรนำความคิดแม่บทมาศึกษาเปรียบเทียบ ส่วนประเทศที่ควร นำความคิดแม่บทมาศึกษาเปรียบเทียบ ได้แก่ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เนื่องจากมีลักษณะ ดันตอทางปัญหาเกี่ยวกับการล้มลุกคลุกคลานของระบบพรรคการเมืองมาเป็นเวลานาน คล้ายคลึง

กับประเทศไทย โดยจะสังเกตเห็นต้นตอแห่งความคิดแม่บทของรัฐธรรมนูญในส่วนของพรรคการเมือง ตามกฎหมายพื้นฐานของเยอรมัน ได้จากมาตรา ๒๑ อนุมาตรา ๑ ประโยคแรกว่า “พรรคการเมืองมีส่วนร่วมสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของปวงชน” ซึ่งได้ถูกนำมาแม่บทความคิดดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ ที่บัญญัติว่า “.....บุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป สามารถรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน.....” และความคิดแม่บทของกฎหมายพรรคการเมืองเยอรมันดังกล่าว แม้ว่าพรรคการเมืองอาจหมายถึงสมาคมทางการเมือง แต่พรรคการเมืองย่อมได้รับความคุ้มครองพิเศษตามรัฐธรรมนูญโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยสมาคม มูลนิธิ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับหลักกฎหมายมหาชนดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง ดังนั้น มิติในทางประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะในเชิงโครงสร้างหรือบ่อเกิดที่มาของกฎหมายย่อมเป็นหลักฐานทางกฎหมายแล้วว่า จะนำหลักกฎหมายแพ่งว่าด้วยหุ้นส่วน บริษัท สมาคม มูลนิธิ เกี่ยวกับกรณี การเปลี่ยนแปลงชื่อนิติบุคคล (ตามกฎหมายเอกชน) มาใช้กับกรณีการขอเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมือง (ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน) ไม่ได้เนื่องจากเป็นการต้องห้ามอย่างเด็ดขาดตามนิติวิธีหลักเชิงปฏิเสธทางกฎหมายมหาชน”

ปัญหาที่ต้องนำมาพิเคราะห์ต่อไปมีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองรับและตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองได้หรือไม่

หากได้พิเคราะห์กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองของไทยจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติถึงการเปลี่ยนแปลงความเป็นพรรคการเมืองใน ๒ ลักษณะ คือ

๑) การเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ได้แก่

๑.๑) การที่บุคคลรวมกันเป็นพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นตามมติทางรัฐศาสตร์ โดยธรรมชาติ มายื่นขอจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อให้มติทางนิติศาสตร์รับรองสถานะความเป็นนิติบุคคล (มาตรา ๘ - มาตรา ๑๕)

๑.๒) การเลิกหรือยุบพรรคการเมือง (มาตรา ๖๕ - มาตรา ๖๘)

๑.๓) การรวมพรรคการเมือง (มาตรา ๗๐ - มาตรา ๗๓)

LIRT

กรณีจะสังเกตเห็นได้ว่า กฎหมายจะบัญญัติสิ่งเดียวกันไว้เป็นหมวดหมู่ ตามหลักการประมวลกฎหมาย เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองได้บัญญัติไว้ในหมวด ๑ การเลิกหรือยุบพรรคการเมืองอยู่ในหมวด ๔ การรวมพรรคการเมืองอยู่ในหมวด ๕ เป็นต้น

๒) การเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ได้แก่

๒.๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง (มาตรา ๓๓)

๒.๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง (มาตรา ๓๓)

๒.๓) การเปลี่ยนแปลงรายการที่ปรากฏในคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑ วรรคสอง (๕) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๓๓)

๒.๔) การเปลี่ยนแปลงรายการที่ปรากฏตามหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๐ (มาตรา ๓๓)

ในส่วนนี้จะสังเกตเห็นได้ว่า กฎหมายได้บัญญัติไว้ในหมวด ๒ การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ส่วนที่ ๑ การดำเนินกิจการในทางการเมือง ซึ่งเจตนารมณ์ของหมวดนี้นอกจากเพื่อสะดวกในการบริหารกิจการภายในของพรรคการเมืองแล้ว หลักส่วนใหญ่ก็เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและปัจเจกชนที่ต้องมีนิติสัมพันธ์กับพรรคการเมือง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๓๓ มีผลกระทบต่อประชาชนพลเมืองอย่างมาก ทั้งในแง่สาธารณชนและปัจเจกชน ตัวอย่างเช่น กรณีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง ชื่อและลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าว ก็จะเป็นประโยชน์แก่นบุคคลผู้ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องทำสัญญากับพรรคการเมืองเหล่านั้นจักได้รับทราบอย่างชัดเจนว่าผู้ใดมีอำนาจในการลงลายมือชื่อผูกพันพรรคการเมืองในฐานะนิติบุคคล ซึ่งนำมาสู่การวินิจฉัยเรื่องความสมบูรณ์ของสัญญา เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากตัวบทกฎหมายดังกล่าวแล้วจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า “ไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองรับและตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองแต่อย่างใด” ทั้งนี้เพราะในกรณีที่กฎหมายมีความมุ่งหมายจะให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวได้จักต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังนั้นจึงต้องถือหลักว่า “เมื่อกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน จะกระทำมิได้ โดยเฉพาะกรณีนี้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองของผู้ร้องและคณะในนามพรรคมหาชน”

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปอีกว่า กฎหมายเปิดช่องให้ตีความว่านายทะเบียนพรครการเมือง มีอำนาจรับและตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรครการเมือง ในบริบทที่ว่า ชื่อพรครการเมืองเป็นรายการหนึ่งของข้อบังคับพรรค การเปลี่ยนชื่อพรครการเมืองก็คือการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อ หรือไม่ ปัญหาดังกล่าวมีประเด็นที่ควรจะได้รับพิจารณา ดังนี้

๑) ชื่อพรครการเมือง เป็นคนละส่วนกับข้อบังคับพรรคการเมือง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า ชื่อพรครการเมืองมิใช่ส่วนย่อยหรือองค์ประกอบหนึ่งของข้อบังคับพรรคการเมืองแต่อย่างใด โดยจะสืบค้นความหมายตามเจตนารมณ์ได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑.๑) การศึกษาเปรียบเทียบแม่บทการร่างกฎหมายกับข้อบังคับพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นธรรมเนียมในการบริหารกิจการของพรรคการเมือง โดยแบบของร่างกฎหมายจะต้องปรากฏส่วนต่าง ๆ ของกฎหมาย ดังเช่น

- (๑) ชื่อร่างกฎหมาย พ.ศ. ....
- (๒) คำปรารภ
- (๓) ชื่อกฎหมาย
- (๔) วันใช้บังคับ
- (๕) บทนิยาม

กรณีจะเห็นได้ว่า ชื่อพรครการเมืองเป็นส่วนประกอบในเชิงรูปแบบของข้อบังคับพรรคการเมืองเท่านั้น หากได้เป็นส่วนประกอบในเชิงเนื้อหาแต่อย่างใดไม่

๑.๒) การศึกษาเปรียบเทียบกับการตีความกฎหมายของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป จะพบว่า ชื่อของกฎหมาย ไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายในเชิงเนื้อหา ดังนั้น โดยหลักแล้วจะไม่นำเอาชื่อของกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องช่วยในการตีความ

๑.๓) การศึกษาจากถ้อยคำในตัวบท จะพบว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ ไม่ใช่บทนิยามศัพท์ แต่เป็นเพียงส่วนขยายความของตัวบทมาตรา ๕ และมาตรา ๑๐ เท่านั้น ดังนั้น ในการตีความบทมาตราอื่น ๆ ที่ปรากฏในกฎหมายเดียวกันจะนำเนื้อความในมาตรา ๑๑ มาเป็นแม่บทในการตีความหาได้ไม่

๑.๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ เมื่อสังเกตถ้อยคำจะพบว่า ในการประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษาต้องระบุชื่อ

พรรคการเมือง แยกต่างหากจากกัน เช่นนี้จึงเป็นที่ประจักษ์อย่างชัดเจนอีกทางหนึ่งว่า ชื่อพรรคการเมือง มีส่วนหนึ่งของข้อบังคับพรรคในเชิงเนื้อหา

๑.๕) การตีความว่าชื่อพรรคการเมืองเป็นรายการหนึ่งของข้อบังคับพรรคการเมือง เป็นการตีความอันก่อให้เกิดผลประหลาด คือ

(๑) ไม่สามารถเปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองโดยตรงได้ หากต้องการจะเปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองต้องใช้วิธีเปลี่ยนข้อบังคับพรรคการเมืองแทน

(๒) ก่อให้เกิดผลประหลาดในทางนิติสังคมแห่งอนาคตว่า ต่อไปนี้บุคคลธรรมดาจักไม่สามารถเปลี่ยนชื่อตัวแลชื่อสกุลได้ จะกระทำได้ก็แต่เปลี่ยนทะเบียนบ้านในรายการชื่อเท่านั้น หรือมิฉะนั้นก็ไม่ควรต้องเรียกว่า การเปลี่ยนข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ควรจะเรียกว่า การเปลี่ยนประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษาในรายการข้อบังคับพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ หรือเปลี่ยนแปลงคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองในรายการชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๓ เป็นต้น

๒) การตีความว่านายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจรับและตอบรับการเปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองนั้น ก่อให้เกิดผลประหลาด ขัดแย้ง ลักลั่น ไม่สามารถก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้ กล่าวคือ ปัญหาการนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ วรรคสอง มาใช้บังคับซึ่งให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม จะมีผลเป็นว่าในการขอเปลี่ยนชื่อพรรคโดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนข้อบังคับนั้น ในเบื้องต้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องตรวจสอบตามมาตรา ๑๔ เสียก่อนเป็นอย่างน้อยว่า ชื่อพรรคการเมืองที่ขอเปลี่ยนแปลงซ้ำ หรือพ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้วหรือไม่ เพราะกรณีตามคำร้องนี้ ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนไว้ตามมาตรา ๑๓ ด้วย ดังนั้นกระบวนการเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎร์เป็นพรรคมหาชนโดยผ่านการเปลี่ยนข้อบังคับในรายการชื่อ จึงเกิดผลขัดแย้ง ลักลั่น ด้วยปรากฏว่า ชื่อพรรคการเมืองที่ขอเปลี่ยนนั้นซ้ำกับชื่อพรรคการเมืองของผู้ร้องที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลก็คือมาตรา ๑๔ วรรคสาม เป็นบทบังคับให้นายทะเบียนต้องมีคำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎร์เป็นพรรคมหาชน ซึ่งพรรคราษฎร์

ต้องไปใช้สิทธิร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๗ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ใช้กระบวนการตรวจสอบหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติในฐานะบทบังคับโดยอนุโลมของมาตรา ๓๓ วรรคสองนั้น เป็นการละเว้นการปฏิบัติโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อเลือกปฏิบัติเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ปัจเจกชนเฉพาะกลุ่ม และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๓) การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคมหาชน ซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอไว้ โดยให้เหตุผลว่า “ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎร ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลง เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) นั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงต้องแจ้งคำสั่งไม่รับจดแจ้งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ร้องทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ วรรคท้าย แต่กลับปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งแก่ผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เป็นการพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การปฏิบัติของนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ วรรคท้าย เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

๔) ก่อให้เกิดผลทางนิติสังคมแห่งอนาคตอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิรูปการเมือง เนื่องมาจากการเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน โดยเนื้อหาแล้วมีผลเป็นการยุบเลิกพรรคราษฎรร่วมกับสมาชิกพรรคการเมืองอื่นส่วนหนึ่งในลักษณะที่ค้ำพังกังขาม การเมืองไทยปัจจุบันใช้คำว่า พรรคร่วมหุ้น หรือรวมทุน หรือพรรคของกลุ่มทุน หาใช่พรรคมหาชนในความหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง หากสังคมการเมืองปล่อยให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองโดยการสร้างพรรคการเมืองที่เป็นของกลุ่มทุนผูกขาด ขาดจริยธรรมและอุดมการณ์ทางการเมือง จนถึงขนาดยินยอมให้มีการเปลี่ยนชื่อพรรคจำหน่ายจ่ายโอนชื่อพรรคเพื่อกลุ่มผลประโยชน์ได้เพียงชั่วข้ามคืน ดังตัวอย่างเช่น พรรคชวนาจะขอเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคกลุ่มทุนนิยมก็เท่ากับยินยอมให้พรรคการเมืองเปลี่ยนอุดมการณ์ได้ ความมุ่งหวังกับการปฏิรูปการเมืองโดยเฉพาะระบบพรรคการเมืองที่ต้องการความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงเจตนารมณ์ ก็จำเป็นต้องล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง สิ่งที่น่ารัฐศาสตร์เชื่อมั่นมาโดยตลอด

ว่าการก่อเกิดพรรคการเมืองตามธรรมชาติภายนอกรัฐสภาเป็นพัฒนาการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบพรรคการเมืองมากที่สุดก็ควรจะกลายเป็นเพียงตำนานเท่านั้น

การที่ผู้ร้องใช้สิทธิมหาชนยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยในเรื่องนี้ ก็ด้วยเหตุที่มีความห่วงใยในการสร้างบรรทัดฐานต่อการปฏิรูปการเมืองในอนาคต โดยปราศจากความนึกคิดในเชิงอัตตาต่อผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องเพื่อทำลายระบบอันดีงามของประเทศไทยแต่อย่างใด

๕) ผู้ร้องได้ยื่นคำแถลงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยชี้แจงและยืนยันขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามคำร้องของผู้ร้อง

ข้อกฎหมาย

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕ “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

LIRT

มาตรา ๔๗ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการและข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีมติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีมติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๔ “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“พรรคการเมือง” หมายความว่า พรรคการเมืองที่คณะบุคคลรวมกันจัดตั้ง โดยได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

.....”

มาตรา ๖ “ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๘ “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และไม่มีลักษณะที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญมีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปสามารถรวมกันจัดตั้ง

LIART

พรรคการเมืองได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

มาตรา ๕ “ในการจัดตั้งพรรคการเมือง ให้ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองจัดให้มีการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายพรรคการเมือง กำหนดข้อบังคับพรรคการเมือง และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง การประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มาตรา ๑๐ “พรรคการเมืองต้องมีนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๑๑ “ข้อบังคับพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกจากตำแหน่งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง

(๕) แผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง อำนาจหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกจากตำแหน่งของกรรมการสาขาพรรคการเมืองและอำนาจหน้าที่ของกรรมการสาขาพรรคการเมือง

(๖) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมของสาขาพรรคการเมือง

(๗) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

(๘) ความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๙) การรับเข้าเป็นสมาชิกและการให้ออกจากการเป็นสมาชิก

(๑๐) วินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก

LIRT

(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(๑๒) การบริหารการเงินและทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง

(๑๓) การให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

(๑๔) การเลิกพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๓ “ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพร้อมกันนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง และสำเนารายงานการประชุมของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง

คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง

(๕) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๔ “เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

(๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐

(๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

(๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ และ

(๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับขอจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าคุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๕ “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔ (๓) มีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจน หรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วน ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๖ “ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง ตามที่ปรากฏในเอกสารขอจัดตั้งพรรคการเมืองซ้ำหรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ในวันเดียวกัน ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทำความเข้าใจว่า ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองคนใดจะเป็นผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น

เมื่อได้ตกลงกันเป็นประการใด ให้นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ได้มีการตกลงกัน การตกลงกันดังกล่าวให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

(๒) ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องยื่นยัน ไม่ยอมตกลงกันหรือเมื่อพ้น กำหนดเวลาดังกล่าวใน (๑) แล้วยังตกลงกันไม่ได้ ให้นายทะเบียนพิจารณารับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองจากผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่เห็นว่ามิตินิติที่จะใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมาย พรรคการเมืองนั้นดีกว่า โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(ก) ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดมีจำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเคยได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุดในนามของพรรคการเมืองตามหลักฐาน ใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมาย พรรคการเมืองนั้นมากกว่า ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองคณะนั้นย่อมมีสิทธิดีกว่า

(ข) ในกรณีที่จำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองตาม (ก) มีจำนวนเท่ากัน ผู้ขอจัดตั้ง พรรคการเมืองคณะใดมีจำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุดในนามของพรรคการเมืองตามหลักฐาน ใบสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นมากกว่า ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองคณะนั้นย่อมมีสิทธิดีกว่า

(ค) ในกรณีที่จำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองตาม (ข) มีจำนวนเท่ากัน ให้นายทะเบียน ดำเนินการจับสลากโดยเปิดเผยเพื่อให้ได้ผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นั้น

(๓) ในกรณีที่ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นเป็นชื่อหรือภาพเครื่องหมาย พรรคการเมืองที่ไม่เคยมีการใช้มาก่อนและตกลงกันไม่ได้ ให้นายทะเบียนดำเนินการจับสลากโดยเปิดเผย เพื่อให้ได้ผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น

ให้นายทะเบียนแจ้งการรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตาม (๒) และ (๓) เป็นหนังสือไปยัง ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๗ “ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น”

มาตรา ๑๘ “ให้นายทะเบียนจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองและให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา โดยระบุชื่อพรรคการเมือง ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง ชื่อหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เสรฐฤทธิพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง”

มาตรา ๓๓ “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ขอให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยอาศัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๓๓ ดังนี้

๑) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนการตอบรับการเปลี่ยนแปลงและหรือจดทะเบียนจัดตั้งและการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองและหรือการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคมหาชนให้กับคณะบุคคลซึ่งแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง ในรายการชื่อเดิมชื่อพรรคราษฎร์เป็นพรรคมหาชน

๒) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นรับการรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ ให้ปรากฏในทะเบียนพรรคการเมืองและประกาศจัดตั้ง “พรรคมหาชน” ในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ โดยให้ผลเป็นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ประเด็นการวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยชี้ขาด

เรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๑๕ เมื่อได้พิจารณาข้อเท็จจริงและเอกสารประกอบในสำนวนคดีแล้ว เห็นว่า ปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเฟื้อง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคมหาชน (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ ในวันเดียวกันกับวันที่พรรคราษฎรยื่นขอเปลี่ยนแปลงชื่อบังคับเพื่อเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ แล้วมีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ส่วนการขอจัดตั้งพรรคมหาชนโดยผู้ร้องนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ แจ้งให้ผู้ร้องจัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ๑๐ รายการ โดยแจ้งไปด้วยว่า นายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนแล้ว แต่ผู้ร้องไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองที่ขอจัดตั้งจากพรรคมหาชนให้เป็นชื่ออื่น ทำให้ชื่อกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนจึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคมหาชน ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ซึ่งผู้ร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗ จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่า

“การสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ หรือไม่”

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและจัดทำคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าจะรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองหรือไม่ โดยกำหนดให้นายทะเบียนตรวจสอบคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง จำนวน ๕ รายการ ดังนี้

(๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

(๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐

(๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

(๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ และ

(๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว

ทั้งนี้ในการทำคำสั่งรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง นายทะเบียนจะกระทำได้อีกต่อเมื่อนายทะเบียนได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีความถูกต้องและครบถ้วนทั้ง ๕ รายการข้างต้น โดยต้องแจ้งคำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

ส่วนการสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองได้กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามเงื่อนไขและวิธีการดังนี้

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า คุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมืองหรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔)

หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไปแก้ไขเอกสารในคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ครบถ้วนถูกต้อง ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการไม่ครบถ้วนตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๑๑ หรือ มาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง นายทะเบียนต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในกำหนดเวลาแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสารดังกล่าว แต่ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองหรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองในนามพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา โดยมีนายปาน พึ่งสุจริต รองเลขาธิการของพรรคการเมืองซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วในชื่อ “พรรคราษฎร” ได้มายื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคราษฎรในรายการ “ชื่อพรรค” โดยเปลี่ยนแปลงชื่อเป็น “พรรคมหาชน” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นวันเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ตรวจสอบเอกสารการแจ้งการเปลี่ยนแปลงของพรรคราษฎรดังกล่าว ปรากฏว่า ครบถ้วนถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคราษฎรมิถุมิถุณายู่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒) ตรวจสอบเอกสารประกอบการขอจัดตั้งพรรคมหาชน ปรากฏว่า

(๑) ขาดรายงานการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง

(๒) ขาดบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง

(๓) ขาดแผนที่แสดงที่ตั้งของสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) นโยบายพรรคการเมืองไม่ชัดเจนตามที่กฎหมายกำหนด

(๕) ข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดในที่ประชุมจัดตั้งพรรคการเมืองตามนัย

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ มีรายการไม่ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑

(๖) บัญชีลงลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๑) ไม่มีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมตั้งพรรคการเมือง จำนวน ๓๐ คน

(๗) ไม่มีบันทึกประวัติผู้จัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๒) จำนวน ๔ คน

(๘) บัญชีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๓) ไม่มีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จำนวน ๑๑ คน

(๙) บันทึกประวัติผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๔) ไม่มีรายชื่อกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑ คน และบันทึกตำแหน่งกรรมการไม่ถูกต้อง จำนวน ๓ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน และการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร เนื่องจากยื่นขอใช้ชื่อพรรคซ้ำกัน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้มีการประชุมและพิจารณาเรื่องนี้เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และได้มีมติว่าการขอเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน และเปลี่ยนแปลงภาพเครื่องหมายพรรคเป็นการเปลี่ยนแปลงในรายการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค จึงเป็นการแจ้งการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๖ จึงพิจารณาว่าเมื่อพรรคราษฎรดำเนินการตามขั้นตอนของข้อบังคับพรรคเกี่ยวกับการจัดประชุมใหญ่ถูกต้อง ลักษณะของข้อบังคับพรรคนโยบายพรรค หรือการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๒ เอกสารครบถ้วนสมบูรณ์

ส่วนกรณีแจ้งการจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร เนื่องจากมีข้อบกพร่องหลายประการดังกล่าว จึงให้เสนอนายทะเบียนแจ้งให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ดำเนินการแก้ไขภายใน ๗ วัน ตามนัยมาตรา ๑๕ และหากนายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคราษฎร เป็นพรรคมหาชนก็ให้แจ้งไปยังนายประพันธ์ศักดิ์ ฯ และคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า การประชุมใหญ่ของพรรคราษฎรเป็นไปตามข้อบังคับพรรคราษฎร จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และได้แจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว พร้อมทั้งได้แจ้งให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารที่ยังไม่ครบถ้วนถูกต้องตามรายการที่กล่าวมาข้างต้น พร้อมทั้งแจ้งไปด้วยว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ต่อมานายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ได้แก้ไขเอกสารและจัดส่งเอกสารให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอให้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎรซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) กำหนดว่า ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้จัดตั้ง

พรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับ
จดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว จึงสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๕
วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกัน

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๑๑ (๑) บัญญัติให้ “ชื่อพรรคการเมือง” เป็นรายการที่ต้องมีอยู่ในข้อบังคับพรรคการเมือง
และมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง...ข้อบังคับพรรคการเมือง...
ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่
ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจาก
นายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

การที่พรรคราษฎรแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายชื่อพรรคโดยเปลี่ยนจากพรรคราษฎร
เป็นพรรคมหาชน และนายทะเบียนได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วว่า เอกสารแจ้งเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
พรรคของพรรคราษฎรครบถ้วนถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด และการประชุมใหญ่ของพรรคราษฎร
เพื่อการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคราษฎร กล่าวคือ มีองค์ประชุมครบถ้วน
การเชิญประชุมและการเรียกประชุมถูกต้องก่อนที่จะมีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แม้ว่า
ผู้ร้องจะยื่นคำขอจัดตั้งพรรคมหาชนในวันเดียวกันกับพรรคราษฎรแจ้งขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค
โดยเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ซึ่งเป็นชื่อที่ซ้ำกันก็ตาม แต่เนื่องจากไม่ใช่กรณีตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติ
ที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการในกรณีที่มีผู้ขอจัดตั้ง
พรรคการเมืองในวันเดียวกันหลายพรรค โดยมีชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งนายทะเบียนจะต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ขอจัดตั้ง
พรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทำความเข้าใจว่าผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดจะเป็นผู้มีสิทธิ
ใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น การตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
พรรคราษฎรในรายชื่อพรรคดังกล่าว จึงเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

สำหรับการจัดตั้งพรรคมหาชนซึ่งผู้ร้องได้ยื่นขอจัดตั้งไว้ นั้น นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารการขอจัดตั้งพรรคมหาชน ซึ่งเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง เมื่อตรวจพบว่า เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ (๓) มีข้อบกพร่องไม่ถูกต้อง และครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หลายรายการได้แจ้งให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคมหาชนแก้ไขเอกสารในคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ครบถ้วนถูกต้องภายใน ๗ วัน ซึ่งเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้ร้องได้แก้ไขแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎร จึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนซึ่งเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๕) ดังนั้นคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนของนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ แล้ว ส่วนประเด็นอื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้อง

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ